

บทที่ 2

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาความสนใจในการติดตามข้อมูลข่าวสารทางเศรษฐกิจจากสื่อมวลชนของนักศึกษาคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประจำปีการศึกษา 2543 และผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

1. อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการกระตุ้นให้เกิดความสนใจติดตามข่าวสาร
2. ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจในการสื่อสาร (The Use and Gratification Theory)
3. แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเลือกสรรข่าวสาร
4. การรับข่าวสารเศรษฐกิจกับนักศึกษาเศรษฐศาสตร์มีความสำคัญและก่อให้เกิดประโยชน์ต่ออาชีพอย่างไร
5. ข่าวและประเภทของข่าวทางเศรษฐกิจ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการกระตุ้นให้เกิดความสนใจติดตามข่าวสาร

การกระทำหรือพฤติกรรมของมนุษย์ทุกคนจะต้องมีสาเหตุแห่งการกระทำนั้น จึงมักจะมีคำถามอยู่เสมอว่าทำไมมนุษย์จึงเรียนหนังสือ ทำไมมนุษย์จึงแสดงกิริยาอย่างนั้น ในทางจิตวิทยาเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า การกระทำของมนุษย์ย่อมมีสาเหตุ หรือมีแรงจูงใจให้กระทำจากภายนอกหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัวมนุษย์ก่อให้เกิดเป็นบุคลิกภาพ ความสนใจติดตามข่าวสารก็เป็นการกระทำอย่างหนึ่งตามหลักการเรียนรู้ของทฤษฎีสกินเนอร์ (Burrhus F. Skinner) กับทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำจากแนวความคิดที่ว่าความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับสิ่งแวดล้อม เป็นตัวก่อให้เกิดพฤติกรรม และผลของการกระทำของพฤติกรรมนั้น โดยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมนั้น จากทฤษฎีดังกล่าวได้แบ่งพฤติกรรมของคนออกเป็น 2 ชนิด คือ

1. พฤติกรรมแบบถูกเร้าให้กระทำ (Respondent Behavior) เป็นพฤติกรรมที่อยู่ภายใต้การควบคุมของสิ่งเร้าโดยตรง
2. พฤติกรรมที่ปรากฏออกมาโดยตั้งใจกระทำเองมากกว่า

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสนใจติดตามข้อมูลข่าวสาร ได้แก่

1) อิทธิพลของครอบครัว ครอบครัวที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อความสนใจติดตามข้อมูลข่าวสาร จากรายงานการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมกรับข่าวสาร และทัศนคติที่มีต่อการรับข่าวสาร เกือบทุกเรื่องล้วนมีอิทธิพลมาจากบิดามารดาของผู้รับข่าวสารทั้งนั้น การที่ครอบครัวของนักศึกษาสนใจอ่านข่าวสารเป็นประจำ และทัศนคติที่มีต่อการเรียนรู้สิ่งที่มีอยู่รอบตัวของครอบครัวก็มีส่วนช่วยให้สนใจอ่านข่าวสารตามไปด้วย ส่วนเด็กที่มีสภาพทางเศรษฐกิจทางครอบครัวไม่ดีไม่มีโอกาสได้ติดตามอ่านข่าวสารมากนัก ก็จะทำให้เด็กอ่านข่าวสารน้อยลงไปด้วย

2) อิทธิพลของสังคม ผู้ที่มีความเป็นอยู่ต่างกัน ฐานะครอบครัวต่างกันและเจริญเติบโตอยู่ในสังคมที่มีการทำทนายทางปัญญา ก็จะมีโอกาสที่จะค้นหาคำตอบของคำถามต่าง ๆ ได้มาก มีโอกาสขยายขอบเขตของปัญญาออกไปอย่างกว้างขวาง และมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ที่สนใจคล้ายกันจะทำให้สามารถติดตามข้อมูลข่าวสารได้ดีกว่า

3) อิทธิพลของสื่อมวลชน สื่อมวลชนอันได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และ อินเทอร์เน็ต จะเห็นได้ว่าสื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อรูปแบบของพฤติกรรมและทัศนคติของนักศึกษาไม่น้อย ซึ่งพฤติกรรมและทัศนคติจะมีผล ไปยังการติดตามอ่านข่าวสารโดยตรง และช่วยให้ความรู้กว้างขวาง และสร้างความสนใจในการติดตามข้อมูลข่าวสารได้

สื่อวิทยุ การเสนอข่าวสารทางสถานีวิทยุเป็นวิธีการเสนอแบบการพูดเชิงสนทนา คือการเขียนเป็นบริการที่ได้ยินแต่เสียงก่อให้เกิดความจดจำข้อความ เนื้อหา ได้มากกว่าสิ่งพิมพ์ สุชา จันท์ธรม (2529) กล่าวว่า ในประเทศกำลังพัฒนาวิทยุเป็นสื่อที่แพร่หลาย และเข้าถึงประชาชนได้มากที่สุด ผู้ฟังวิทยุจะได้รับความรู้และข่าวสารจากรายการต่าง ๆ ของวิทยุ ซึ่งสามารถกระตุ้นให้ผู้สนใจอ่านหนังสือพิมพ์ หรือสื่อต่าง ๆ ในเรื่องที่สนใจมากขึ้น

สื่อโทรทัศน์ มีคุณสมบัติพิเศษในการดึงดูดใจได้มากเพราะมีทั้งภาพและเสียง บำรุงสุขพรรณ (2526) กล่าวว่า โทรทัศน์ทำให้ผู้ชมมีมโนภาพได้ถูกต้องและจะเกิดความเชื่อ ความเลื่อมใส รวมทั้งถูกชักจูงได้ง่าย นอกจากนี้ ความเจริญทางด้านเทคโนโลยีด้านการสื่อสารก็ช่วยให้การเสนอข่าวสารโทรทัศน์รวดเร็วฉับไวขึ้น จึงทำให้ผู้รับสารเลือกดูโทรทัศน์มากกว่าอย่างอื่น

สื่อหนังสือพิมพ์ เป็นสื่อที่มีความคงทนถาวร เทียบตรง และยังเป็นสื่อที่มีอิทธิพลในด้านของการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับรู้ แสดงความคิดเห็นและให้รายละเอียดได้มากกว่า และดีกว่าสื่อประเภทอื่น ๆ

สื่ออินเทอร์เน็ต ปัจจุบันอินเทอร์เน็ตได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในระบบข้อมูลข่าวสารอย่างมากและอำนวยความสะดวกให้กับผู้บริโภคข่าวสารเป็นอย่างมาก เป็นสื่อที่สำคัญในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ คือ เป็นแหล่งในการค้นคว้า และแลกเปลี่ยนข้อมูลและเผยแพร่ความรู้ จึงนับได้ว่าอินเทอร์เน็ตเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการเรียนการสอน

4) อิทธิพลด้านการศึกษา ประกอบด้วยอาจารย์ผู้สอนและห้องสมุด เป็นสิ่งที่มีบทบาทสำคัญในด้านการเรียนการสอน และมีส่วนช่วยกระตุ้นให้นักศึกษามีความสนใจติดตามข้อมูลข่าวสารเป็นอย่างมาก

อาจารย์ผู้สอน อาจารย์มีบทบาทสำคัญในด้านการเรียนการสอนมีหน้าที่สอนฝึกอบรมวิชาชีพต่าง ๆ ให้แก่นิสิตนักศึกษา เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ในหลักสูตร และเป็นตัวจักรสำคัญในการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านและสนใจค้นคว้าข้อมูลข่าวสาร ให้แก่นิสิตนักศึกษาเช่นกัน อาจารย์ที่ชอบอ่านหนังสือและค้นคว้าข้อมูลข่าวสาร เพื่อนำมาเป็นสื่อการเรียนการสอน จะทำให้นิสิตนักศึกษาสนใจติดตามอ่านข่าวสารและส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง พร้อมทั้งแนะนำแหล่งค้นคว้า และหนังสือที่ดีให้นิสิตนักศึกษาสนใจติดตามสืบค้น เป็นต้น

ห้องสมุด เป็นแหล่งรวมสรรพวิทยาการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นความรู้และความบันเทิง ซึ่งผู้ใช้ห้องสมุดสามารถเลือกอ่าน และค้นคว้าหาความรู้ต่าง ๆ ได้โดยอิสระตามความสนใจและความต้องการของแต่ละบุคคล หนังสือและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ในห้องสมุดจะช่วยเพิ่มเติมความรู้ที่ได้จากการเรียนในชั้นเรียนทำให้มีความรู้กว้างขวางขึ้น ตลอดจนความก้าวหน้าและวิทยาการใหม่ ๆ อันจะเป็นแนวทางให้ผู้อ่านเกิดความคิดสร้างสรรค์ รักการศึกษาค้นคว้าสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองแลสังคมต่อไป

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าปัจจัยดังกล่าวข้างต้น มีอิทธิพลและมีส่วนในการกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดความสนใจในการติดตามข้อมูลข่าวสารเป็นอย่างยิ่ง เพราะข้อสมมุติฐานเบื้องต้นทางจิตวิทยา เชื่อว่าการกระทำหรือพฤติกรรมของมนุษย์ย่อมมีรากฐานมาจากความต้องการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างประกอบกัน ความต้องการที่ทำให้เกิดแรงจูงใจภายในที่อาศัยการชักจูงจากสิ่งเร้าภายนอก ทำให้บุคคลกระทำ หรือเรียนรู้ หรือเห็นคุณค่าบางสิ่งบางอย่างด้วยตนเอง

2. ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจในการสื่อสาร (The Use and Gratifications Theory)

ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจในการสื่อสาร ได้เน้นให้เห็นความสำคัญของผู้รับสาร ในฐานะเป็นผู้เลือกใช้สื่อประเภทต่าง ๆ และเลือกรับเนื้อหาที่ตอบสนองความต้องการของตนเองดังที่แกทซ์และคณะอธิบายไว้ดังนี้ (พีระ จิระ โสภณ, 2538)

1. ภาวะทางสังคมและจิตใจซึ่งก่อให้เกิด
2. ความต้องการจำเป็นของบุคคลและเกิดมี
3. ความคาดหวังจากสื่อมวลชนหรือแหล่งข่าวสารอื่น ๆ แล้วนำไปสู่
4. การเปิดรับสื่อมวลชนในรูปแบบต่าง ๆ กันอันก่อให้เกิดผล
5. การได้รับความพึงพอใจความต้องการและ
6. ผลอื่น ๆ ที่ตามมาซึ่งอาจจะไม่ใช่ผลที่ตั้งเจตนาไว้ก็ได้

Katz และคณะ (อ้างใน พิระ จีระ โสภณ, 2538) ได้อธิบายแบบแผนการใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจในการรับข่าวสารจากสื่อมวลชน ของบุคคลผู้รับสารว่า กรณีปัจเจกบุคคลผู้หนึ่งซึ่งมีความต้องการจำเป็นตามสภาวะทางจิตใจและสังคม คือ ต้องการเป็นคนรอบรู้ทันสมัย ต้องการพัฒนาตัวเองเพื่อเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น และมีความคาดหวังจากสื่อมวลชนว่าการบริโภคข่าวสารจากสื่อมวลชนจะช่วยสนองความต้องการของเขาได้ เขาจึงเลือกใช้สื่อมวลชนโดยเลือกดูรายการข่าวจากโทรทัศน์ ฟังข่าวจากวิทยุกระจายเสียง อ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ หรือสืบค้นข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ต ที่จะช่วยให้เขาได้รับความพึงพอใจตามที่ต้องการได้ ขณะเดียวกันผลจากการบริโภคข่าวสารจากสื่อมวลชนทุก ๆ วัน ก็อาจมีผลอื่น ๆ ตามมา นอกเหนือจากการเป็นผู้รอบรู้ทันสมัย คือทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ หรือเปลี่ยนลักษณะนิสัย และพฤติกรรมบางอย่างได้เช่นกัน พร้อมทั้งมีส่วนช่วยพัฒนาคุณภาพของการศึกษา และมีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของคนเราเพื่อการปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

วิภาดา เจริญลาภ (2539) กล่าวว่า พฤติกรรมของคนที่เกิดความพึงพอใจในการรับข่าวสารความรู้ นั้นมีมากมายและเป็นประโยชน์ เพราะความพึงพอใจในข่าวสารความรู้ได้เกิดขึ้นแล้วจะมีการจดจำนำไปใช้เสมอ ซึ่งทฤษฎีการใช้และการทำให้เกิดความพึงพอใจ อาจมีคำถามว่าทำไมผู้ชมจึงเลือกสื่อเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่ง นั้นเป็นสาเหตุของคำตอบที่ว่าสิ่งตอบแทนที่ได้รับ ความพึงพอใจในการรับข่าวสารของมนุษย์มี 2 ลักษณะ คือ สิ่งตอบแทนที่ได้รับทันที และสิ่งตอบแทนที่ต้องใช้ระยะเวลาารอคอย

ดังนั้นจึงมีคำกล่าวว่า ปัจจุบันอยู่ในยุค “โลกแห่งข่าวสาร” ซึ่งหมายถึง ผู้ไม่ติดตามข่าวสาร คือผู้ล่าหลัง ล้าสมัย (บคินท์ พิจอักษรารณณ์, 2540)

จากการศึกษาของ McCombs and Becker (1979) ได้ชี้ให้เห็นว่าบุคคลที่ใช้สื่อมวลชน เพื่อตอบสนองความต้องการ 6 ประการ คือ

1. เพื่อต้องการรู้เหตุการณ์ (Serveillance) โดยการติดตามความเคลื่อนไหว และการสังเกตการณ์รอบตัว เพื่อจะได้รู้ว่าเกิดอะไรขึ้น เพื่อให้ทันเหตุการณ์ ทันสมัย และเรียนรู้ว่าอะไรเป็นสิ่งสำคัญที่ควรรู้
2. เพื่อต้องการคำแนะนำ (Guidance) ในการปฏิบัติตัวให้ถูกต้องและช่วยในการตัดสินใจแต่ละวัน เพื่อความอยู่รอดในระบบสังคมและการเมืองที่เป็นอยู่
3. เพื่อความตื่นเต้น (Excitement) เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมอยู่ในเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นด้วย
4. เพื่อเสริมความคิดเห็น (Reinforcement) ช่วยเสริมความคิดเห็นเดิมให้มั่นคงยิ่งขึ้นหรือช่วยสนับสนุนการตัดสินใจที่ได้กระทำลงไปแล้ว
5. เพื่อนำเอาไปใช้ในการสนทนา (Anticipated Communication)
6. เพื่อความบันเทิง (Entertainment) เพื่อความเพลิดเพลิน รวมทั้งการผ่อนคลายอารมณ์

จากทฤษฎีดังกล่าวสรุปได้ว่าพฤติกรรมการรับข่าวสารความรู้จากสื่อมวลชนเพื่อให้เกิดผล ต้องอาศัยทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจนำมาเกี่ยวข้อง เพราะนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต้องเกิดความเชื่อถือของแหล่งสารก่อน ความพึงพอใจและประโยชน์จากการรับข่าวสารก็จะเกิดตามมา เมื่อเกิดการยอมรับกลุ่มเป้าหมายจะตัดสินใจเลือกรับข่าวสารจากสื่อประเภทต่าง ๆ ที่สนใจ การใช้ประโยชน์จากสื่อชนิดนั้น ทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงขึ้น สามารถนำทฤษฎีนี้ มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงพฤติกรรมของตนเองและสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนรวมถึงสังคมรอบ ๆ ตัว ได้ดียิ่งขึ้น (พิเชศ รุ่งสว่าง, 2542)

3. แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเลือกสรรข่าวสาร

ในสังคมปัจจุบันข่าวสารเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ เพื่อใช้สำหรับประกอบการตัดสินใจ เมื่อเกิดปัญหาขึ้น ความต้องการข่าวสารก็ยิ่งเพิ่มมากขึ้น ของผู้รับสารจากสื่อประเภทต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับปัจจัย ดังนี้ (Becker, 1979)

1. การแสวงหาข้อมูลเพื่อต้องการให้มีความคล้ายคลึงกับบุคคลอื่น ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

2. การเปิดรับข้อมูลจะเปิดรับข่าวสารเมื่อตนเองมีความสนใจหรือเกี่ยวข้องกับตนเอง
3. การเปิดรับประสบการณ์ เพื่อจะเปิดรับข่าวสารเพราะต้องการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเพื่อผ่อนคลาย

การเลือกรับสื่อและข่าวสาร ผู้รับสารมีกระบวนการเลือกสรร ซึ่งแตกต่างกันตามความต้องการ ความเชื่อ ความรู้สึกนึกคิดที่ไม่เหมือนกันของแต่ละบุคคล กระบวนการดังกล่าวประกอบด้วย (พีระ จีระโสภณ, 2538)

1. การเลือกเปิดรับหรือเลือกสนใจ หมายถึง การที่ผู้รับสารจะเลือกสนใจหรือเปิดรับข่าวสารจากแหล่งใดแหล่งหนึ่ง เพื่อสนับสนุนทัศนคติที่มีอยู่ และหลีกเลี่ยงข่าวสารที่ขัดแย้งกับความรู้สึกของตนเอง
2. การเลือกรับรู้หรือตีความ คือ เมื่อบุคคลรับข่าวสารที่สนใจแล้วจะตีความหมายตามความเข้าใจ ความเชื่อ ความคาดหวัง แรงจูงใจสภาวะทางอารมณ์และจิตใจเป็นต้น
3. การเลือกจดจำ บุคคลจะเลือกจดจำข่าวสารเฉพาะที่ตรงกับความสนใจ ความต้องการของตนเอง และบุคคลจะมีพฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสารด้วยสาเหตุต่าง ๆ คือ ความเหงา ความอยากรู้อยากเห็น ประโยชน์ใช้สอย สื่อที่มีลักษณะกระตุ้นนำเป็นต้น

พิเชศ รุ่งสว่าง (2542) กล่าวว่า การที่บุคคลจะเปิดรับหรือไม่เปิดรับสื่อ เพราะความแตกต่างระหว่างบุคคลในเรื่องบุคลิกภาพ ทัศนคติ สติปัญญา ความรู้และความเข้าใจ สาเหตุดังกล่าวย่อมแสดงให้เห็นว่าโดยธรรมชาติบุคคลมีแนวโน้มจะเปิดรับข่าวสารอยู่ตลอดเวลา เพียงแต่จะเปิดรับจากสื่อใด และอย่างไรเท่านั้น ทฤษฎีการเลือกรับสื่อสามารถจะสัมพันธ์กับทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจในการสื่อสารโดยจะเกี่ยวโยงกัน การที่นักศึกษาจะเปิดรับข่าวสารความรู้จากสื่อมวลชนต้องพิจารณาข้อมูลข่าวสาร แหล่งสารนั้นประกอบกับการตัดสินใจที่จะเลือกรับข่าวสาร เพื่อให้เกิดประโยชน์กับตนเองและสังคมต่อไป เช่นเดียวกับ สุภาพร อัครกุลวัฒน์ (2541) กล่าวว่า การเลือกรับข่าวสารนั้น เพื่อช่วยลดความไม่รู้ หรือความไม่แน่ใจที่เกี่ยวข้องกับความสนใจภายในบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด และยังเป็นการแสวงหาเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ในทางอื่น ๆ เช่น เพื่อให้มีความรู้ ใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจแก้ปัญหา รวมทั้งเพื่อสนองความสนใจส่วนบุคคลและเพื่อความบันเทิงใจด้วย นอกจากนี้ การที่บุคคลใดจะตัดสินใจแสวงหาข่าวสารเฉยเมยต่อข่าวสาร หรือหลีกเลี่ยงการเปิดรับข่าวสารนั้น ก็ขึ้นอยู่กับการประเมินเปรียบเทียบกับความพยายามที่ใช้และผลตอบแทนในการที่จะรับรู้ข่าวสารใด ๆ ด้วย

สาร เฉยเมยต่อข่าวสาร หรือหลีกเลี่ยงการเปิดรับข่าวสารนั้น ก็ขึ้นอยู่กับการประเมินเปรียบเทียบถึงความพยายามที่ใช้และผลตอบแทนในการที่จะรับรู้ข่าวสารใด ๆ ด้วย

4. การรับข่าวสารเศรษฐกิจกับนักศึกษาศรษฐศาสตร์มีความสำคัญและก่อให้เกิดประโยชน์กับการประกอบอาชีพอย่างไร

นักศึกษาศรษฐศาสตร์ต้องมีความรู้ และรอบรู้ในข่าวสารทางเศรษฐกิจอยู่เสมอเพื่อให้เห็นต่อเหตุการณ์และสามารถติดตามสถานการณ์ และทราบความเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจ และเป็น การเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจในข่าวสารทางเศรษฐกิจ แล้วนำเอาความรู้ความเข้าใจมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน โดยการนำเอาความรู้ที่ได้จากข่าวสารทางเศรษฐกิจมาพิจารณาและวิเคราะห์ ด้วยความรู้ที่มีอยู่ หากพบว่ามีความรู้ไม่เพียงพอที่จะเผยแพร่และอธิบายเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจ เหล่านั้นให้แก่ผู้ที่มีความสนใจในข้อมูลข่าวสารเศรษฐกิจ ได้อย่างชัดเจนดีพอ ก็จะเกิดการกระตุ้น ให้มีการแสวงหาความรู้เพิ่มมากขึ้น และสามารถปรับตัวตามสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น ตามข้อมูลข่าวสาร และดำเนินชีวิตให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ ตลอดจนมีการวางแผนเกี่ยวกับอนาคตและการทำงานต่อไป

ในการปฏิบัติงานของนักศึกษาศรษฐศาสตร์จะมีลักษณะของการทำงานจะต้องเกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารทางเศรษฐกิจ ดังนั้นนักศึกษาจะต้องมีความรู้ความเข้าใจและทราบถึงความเปลี่ยนแปลงของสภาวะทางเศรษฐกิจ เพื่อที่จะสามารถอธิบายและนำไปประกอบการวิเคราะห์ในงานที่ปฏิบัติอยู่ ถ้าหากนักศึกษาไม่ทราบถึงความเคลื่อนไหวของข้อมูลข่าวสารทางเศรษฐกิจก็จะทำให้เกิดการผิดพลาดและผลเสียตามมา อีกทั้งได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่ไม่ เกาะติดสถานการณ์ ล้าหลัง ไม่ทันเหตุการณ์ มีผลทำให้มีการพัฒนาช้าในทุกด้าน เพราะปัจจุบันข้อมูลข่าวสารมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้นนักศึกษาศรษฐศาสตร์ต้องเป็นคนรอบรู้ ทันสมัย และจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในข้อมูลข่าวสารทางเศรษฐกิจเป็นอย่างดี ขณะเดียวกันผลของการติดตามข้อมูลข่าวสารทุก ๆ วันมีผลตามมานอกเหนือจากการเป็นผู้รอบรู้ ทันสมัย เช่น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติ หรือลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพบางอย่างได้

5. ข่าวและประเภทของข่าวทางเศรษฐกิจ

ข่าว หมายถึง การเสนอเหตุการณ์ปัจจุบัน หรือข่าวสารที่น่าสนใจ เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบข่าวสารที่เสนอ ลักษณะของข่าวนั้น จะต้องเป็นข้อมูล ข้อเท็จจริง หรือเรื่องราวที่ใหม่และทันต่อเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในทัศนะของผู้รับสาร การเสนอข่าวอาจใช้การพูด การเขียน การใช้

ภาพ แลบบันทึกรูปภาพ หรือภาพยนตร์ หรือสิ่งอื่น ๆ ที่สามารถเข้าถึงประชาชนอย่างทั่วถึง ทั้งนี้ โดยไม่มีการแสดงความคิดเห็นในการเสนอข่าว ข่าวอาจจำแนกเป็น ข่าวในประเทศ ข่าวต่างประเทศ ข่าวท้องถิ่น ข่าวและการเคลื่อนไหวในวงการกีฬา พยากรณ์อากาศ และข่าวประเภทอื่น ๆ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี, 2532) ข่าว ได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับชีวิตปัจจุบันของมนุษย์ทุกคนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งนี้ เพื่อติดตามความเคลื่อนไหว ความเปลี่ยนแปลงของสังคม รวมทั้งสถานการณ์ต่าง ๆ อันจะทำให้ได้รับประสบการณ์ เพื่อไปปรับปรุงพฤติกรรมปรับตนเอง ให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ข่าวยังมีผลทางด้านจิตวิทยา คือ สามารถลดภาวะความตึงเครียด (Reduction of Tension) ได้ ทำให้มีความเพลิดเพลินและผ่อนคลายอารมณ์ (อัปสร เสถียรทิพย์, 2534)

ประเภทข่าวสารทางเศรษฐกิจ

ข้อมูลข่าวสารทางเศรษฐกิจ เป็นเรื่องที่เราควรให้ความสำคัญและสนใจติดตามอย่างใกล้ชิด เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน อีกทั้งเพื่อความสะดวกและเป็นประโยชน์ในการศึกษาและการดำรงชีวิตของเราด้วย ข่าวสารทางเศรษฐกิจจะครอบคลุมเรื่องราวทางด้านเศรษฐกิจที่สำคัญ และเป็นที่น่าสนใจของภาคธุรกิจและประชาชนทั่วไป รวมทั้งนักศึกษาเศรษฐศาสตร์ควรให้ความสนใจติดตามข้อมูลข่าวสารดังกล่าวด้วย เพื่อประกอบการศึกษาและการประกอบอาชีพต่อไป ในที่นี้จะสรุปข่าวสารทางเศรษฐกิจ ที่มีความสำคัญในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ก. ข่าวสารประเภทที่เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ ประกอบด้วย

1. ข่าวสารข้อมูลประเภทตัวเลขทางเศรษฐกิจที่สำคัญ โดยมีธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบทางเศรษฐกิจของประเทศได้รับมอบหมายและติดตามความเคลื่อนไหวของข้อมูลข่าวสารตลอดเวลา ได้แก่ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ, ระดับราคาสินค้า, อัตราแลกเปลี่ยน, ภาวะหนี้สินภาครัฐ ภาคเอกชน และ NPL ของสถาบันการเงิน (เงินให้สินเชื่อที่ค้างชำระเงินต้นและเหลือดอกเบี้ยเป็นระยะเวลารวมกันเกินกว่า 3 เดือน), การส่งออกและนำเข้า ซึ่งตัวเลขเหล่านี้ได้ตีพิมพ์เป็นประจำในรายงานเศรษฐกิจและการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทย

2. ข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการที่สำคัญของภาครัฐ ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยได้ให้ความสนใจและตีพิมพ์เป็นประจำในรายงานเศรษฐกิจและการเงินธนาคารแห่งประเทศไทย คือ มาตรการการเงิน, มาตรการการคลัง, มาตรการราคา, มาตรการอุตสาหกรรม, มาตรการเกษตร, มาตรการการค้าระหว่างประเทศ

ข. ข่าวสารประเภทข่าวปัจจุบันที่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการประกอบอาชีพ ได้แก่ ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ เช่น ความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับองค์การการค้าโลก (WTO) สมาคมอาเซียน (ASEAN) และ เอเปค (APEC) หรือบุคคลด้านเศรษฐกิจ เช่น ความขัดแย้งของบุคคลทางเศรษฐกิจระหว่างรัฐมนตรีกระทรวงการคลัง กับผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ในเรื่องการรวมบัญชีของธนาคารแห่งประเทศไทย รวมทั้งความเคลื่อนไหวของการจัดการประชุมทางเศรษฐกิจระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับโลก ตัวอย่างเช่น การประชุม ADB ที่จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อเดือนพฤษภาคม 2543 เกิดการประท้วงทางเศรษฐกิจ โดยมีการรวมตัวกันของกลุ่มเกษตรกรชาวไร่อ้อย และมันสัมปะหลัง เพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลหาทางแก้ไขปัญหาในเรื่องราคาอ้อย และมันสัมปะหลังตกต่ำที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่เกษตรกรทั้งหลาย

ข่าวเศรษฐกิจต่างประเทศ หมายถึงข่าวความเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจในต่างประเทศ เช่น การประกาศเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยของธนาคารกลางสหรัฐอเมริกา, ผลการประชุมของกลุ่มโอเปค เรื่องราคาน้ำมัน

6. รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษารายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

อัปสร เสถียรทิพย์ (2534) ศึกษาเรื่อง “ความสนใจและพฤติกรรมเปิดรับข่าวจากสื่อมวลชนของเด็ก” พบว่าเด็กสนใจเปิดรับข่าวจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือข่าวหนังสือพิมพ์ และวิทยุ ข่าวที่ให้ความสนใจมากที่สุดคือ ข่าวกีฬา ข่าวอาชญากรรม สื่อวิทยุกลุ่มตัวอย่างให้ความสนใจข่าวน้อยเพราะมีแต่เสียงไม่เห็นภาพ สื่อหนังสือพิมพ์กลุ่มตัวอย่างสนใจอ่านข่าวอาชญากรรมมากที่สุด รองลงมาคือข่าวบันเทิง และข่าวกีฬา อย่างไรก็ตามปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเปิดรับข่าวจากสื่อมวลชนของเด็ก ได้แก่ ความสนใจในการรับข่าวของบุคคลในครอบครัว และปัจจัยที่เกี่ยวกับโรงเรียน ซึ่งมีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนที่สนับสนุนให้เด็กสนใจค้นคว้าหาข่าว รวมทั้งปัจจัยเกี่ยวกับตัวสื่อมวลชนเองที่สามารถกระตุ้นความสนใจของเด็กได้

สุภาพษ์ ระรวยทรง (2535) (อ้างใน สุภาพร อัครกุลวัฒน์, 2541, หน้า 22) ได้ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และทัศนคติต่อการเสนอข่าวต่างประเทศทางสื่อมวลชนของประชาชนในกรุงเทพมหานคร พบว่ารายได้ เพศ มีความสำคัญกับการเปิดรับข่าวสารต่างประเทศทางหนังสือพิมพ์ อายุมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารต่างประเทศทางวิทยุ การศึกษามีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารต่างประเทศทางสื่อมวลชน การเปิดรับข่าวสารต่างประเทศทางหนังสือพิมพ์และโทรทัศน์มีความสัมพันธ์กับความรู้ด้านข่าวต่างประเทศ การเปิดรับข่าวสารต่างประเทศทางหนังสือพิมพ์มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับข่าวต่างประเทศ

สุภาพร อัทธกุลวัฒน์ (2541) ได้ศึกษาเรื่อง “การแสวงหาข่าวสารและการใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชนของประชาชนกรุงเทพมหานคร หลังการประกาศค่าเงินบาทลอยตัว” พบว่า ระดับการศึกษาที่ต่างกันมีความสัมพันธ์กับการติดตามข่าวสารธุรกิจจากสื่อมวลชน อาชีพและรายได้ที่ต่างกันมีความสัมพันธ์กับการติดตามข่าวสารธุรกิจในช่วงรัฐบาลประกาศค่าเงินบาทลอยตัวเปรียบเทียบกับช่วง 6 เดือนให้หลัง ขณะเดียวกันค้นพบว่าสื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่มีผู้นิยมใช้มากที่สุด รองลงมาคือ หนังสือพิมพ์และวิทยุตามลำดับ

Sears and Freedman (อ้างใน สุภาพร อัทธกุลวัฒน์, 2541, หน้า 24) ศึกษาเกี่ยวกับการเลือกเปิดรับข่าวสารของบุคคล และพบว่ากลุ่มตัวแปรด้านบุคคลที่เป็นตัวทำนายพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนที่ดีที่สุด คือ ระดับการศึกษาและระดับชั้นทางสังคม ซึ่งตัวแปรทางตัวหลังนี้ใช้ระดับตำแหน่งหน้าที่เป็นเครื่องชี้วัดได้

พิเชศ รุ่งสว่าง (2542) ได้ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการรับข่าวสารความรู้จากสื่อมวลชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนประจำจังหวัด ในจังหวัดกาญจนบุรี” พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์จากการดูโทรทัศน์มากที่สุด เพราะโทรทัศน์เป็นสื่อที่สามารถมองเห็นภาพ และเสียงได้ในเวลาเดียวกัน และยังพบว่าเพศมีความสัมพันธ์กับจำนวนชั่วโมงในการอ่านหนังสือพิมพ์ และการศึกษามีความสัมพันธ์กับเวลาในการฟังวิทยุ โดยพบว่าเพศชายใช้เวลาในการอ่านหนังสือพิมพ์มากที่สุดร้อยละ 50.9 และร้อยละ 65.0 ฟังวิทยุ เพศหญิงใช้เวลาในการอ่านหนังสือพิมพ์ร้อยละ 46.5 และร้อยละ 55.8 ฟังวิทยุ

รวีวรรณ สีนะหาร (2542) ทำการศึกษาเรื่อง “ความพึงพอใจและทัศนคติที่ดีต่อการเปิดรับข่าวสาร โครงการรณรงค์ “ไทยช่วยไทย ร่วมใจประหยัดพลังงาน” ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร” พบว่าลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันของประชาชนเขตกรุงเทพมหานครทำให้มีพฤติกรรมเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคลแตกต่างกัน ทั้งจากบุคคลในครอบครัวและบุคคลในที่ทำงาน กล่าวคือ อายุ อาชีพ และรายได้ครัวเรือนมีผลต่อความแตกต่างในพฤติกรรม อาชีพและรายได้ครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากบุคคลในที่ทำงาน ในขณะที่ลักษณะทางประชากรศาสตร์เหล่านี้ก็มีผลต่อการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน

Robinson (อ้างใน พิเชศ รุ่งสว่าง, 2542, หน้า 14) พบว่าระดับการศึกษาของผู้รับสารมีความสัมพันธ์กับการใช้สื่อ และระดับความรู้ในเรื่องข้อมูลข่าวสารของบุคคล โดยกลุ่มคนที่มีความรู้ระดับการศึกษาต่างกัน จะใช้สื่อและมีระดับความรู้ในเรื่องข้อมูลข่าวสารต่างกัน ไปด้วย กล่าวคือ กลุ่มคนที่มีความรู้สูงเป็นกลุ่มคนที่มีความรู้ด้านข้อมูลข่าวสารดี และจะเพิ่มพูนความรู้ทางด้านนี้ของตนให้มากขึ้น โดยใช้สื่อมวลชน

จะเห็นได้ว่าผลงานวิจัยดังกล่าวเหล่านี้ แสดงถึงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์ พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร และพฤติกรรมการปฏิบัติของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งนับว่าสอดคล้องกับการศึกษาเกี่ยวกับ “ความสนใจในการติดตามข้อมูลข่าวสารทางเศรษฐกิจของนักศึกษาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่” ครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University